

Talent & Ontwikkeling

Voor persoonlijke ontwikkeling en professionele groei

postadres: Grasbeemd 19, 9403 MH Assen
website: www.talentedontwikkeling.com
contact: contact@talentedontwikkeling.com
Henk Pepping 06-43 35 78 09
Sjoerd Boonstra 06-13 14 79 01

Profielen voor startende, ervaren en excellente leerkrachten¹

De verschillende profielen zijn in lijn met de opzet van de SBL-competenties uitgewerkt naar verschillende kijkwijzers. Deze geven een omschrijving wat de competentie inhoudt op het niveau van startende, ervaren en excellente leerkracht. Vervolgens is dit omgezet naar gedragsindicatoren waarmee concreet waarneembaar gedrag na worden geïnventariseerd (kijkwijzer) tijdens klassenbezoeken.

Voorbeeld beschrijvingen gedragscomponenten interpersoonlijke competentie

Interpersoonlijk competent
Bekwaamheidseis: <ul style="list-style-type: none">De leraar onderschrijft zijn interpersoonlijke verantwoordelijkheid. Hij is zich bewust van zijn eigen houding en gedrag én van de invloed daarvan op de leerlingen. Hij heeft voldoende kennis en vaardigheid op het gebied van groepsprocessen en communicatie om een goede samenwerking met en van de leerlingen tot stand te brengen.
Gedragscomponenten:
De leraar: <ul style="list-style-type: none">Is zich bewust van zijn eigen gedrag en houding en de invloed daarvan op de groep;Creëert een omgeving, waarin ieder kind gestimuleerd wordt om zich te ontwikkelen, ongeacht capaciteiten of achtergrond.
De kinderen: <ul style="list-style-type: none">Voelen zich veilig en gehoord;Leren om met elkaar samen te werken;Communiceren op een open en constructieve wijze met elkaar.

Startende leraar

Leraren met een afgeronde opleiding voldoen aan de startkwalificaties. Onervaren leraren zijn in de eerste periode van hun loopbaan vooral gericht op zichzelf en hun relatie met de omgeving: wat is een goede planning (in tijd en activiteit), hoe krijg ik mijn klassenmanagement op orde, hoe zorg ik voor orde en rust, in de groep, hoe zorg ik ervoor dat leerlingen mij accepteren, enz. Didactisch hebben deze leraren in de basis vaak meer dan voldoende kennis en vaardigheden in huis.

Startbekwame leraren (na ongeveer 3-4 jaar) beheersen in ieder geval de interpersoonlijke en organisatorische competentie (constructief in omgang met leerlingen en toepassen doelmatige klassenmanagement). Ook geven zij les op basis van het model directe instructie. Vakbekwame leraren (na ongeveer 7 jaar) laten gedrag zien dat meer gericht is op interactie en het toepassen van uitdagende leersituaties (cao po 2014-2015).

Voorbeeld indicator geplande lestijd (organisatorische competentie): een startbekwame leraar dient in elk geval de eerste 3 gedragingen te laten zien, een vakbekwame leraar toont ze allemaal (beheersen ervan is ervaren niveau).

Besteedt de geplande lestijd daadwerkelijk aan de lesdoelen	<ul style="list-style-type: none">Laat geen tijd verloren gaan of 'dode' momenten ontstaanHoudt zelf lestijd en lesdoelen in de gatenLaat leerlingen niet (onnodig) wachtenDeelt de leertijd efficiënt en effectief in en hanteert een adequate planningSpeelt in op onvoorziene omstandigheden zonder het lesdoelen uit het oog te verliezen
---	---

¹ Onder excellente leerkracht wordt hier verstaan een leerkracht in de functie LA die boven het gemiddelde van een ervaren leerkracht uitstijgt als het gaat om interpersoonlijke relatie met de leerlingen, pedagogische en didactische interventies en op het gebied van de groepsorganisatie. Leerkrachten die moeilijke groepen goed kunnen aansturen en goed om kunnen gaan met meer complexe leer- en gedragsituaties. Vanuit hun praktijkervaring en deskundigheid zijn deze leerkrachten bij uitstek geschikt om binnen de school in te zetten voor begeleiding van andere leerkrachten. Het verschil tussen excellente leerkracht LA en Leerkracht LB zit in de vakinhoudelijke expertise. Dit wordt zichtbaar in de bijdrage aan de beleidsontwikkeling en de rol als begeleider/coach bij de implementatie daarvan.

Ervaren leraar

Een leraar die het basisniveau ontstijgt, laat gedrag zien dat past in het profiel van de ervaren leraar. Deze leraren zijn steeds meer gericht op de leerling: wat heb jij nodig, hoe kan ik jou helpen, waar loop jij tegenaan, enz. Maar ook op leerlingen onder elkaar: hoe zorg ik ervoor dat leerlingen leren van elkaar en hoe leer ik ze samenwerken en eigen verantwoordelijkheid nemen. De focus op leren wordt breder door de focus op de ontwikkeling van het totale kind. Iedere leraar dient zich te ontwikkelen naar het niveau van ervaren leraar.

Excellente leraar

Is het niveau van ervaren leraar verplicht om te bereiken, dat van excellent niveau is een keuze. Deze leraren zijn in staat om nog een schepje bovenop het profiel van ervaren leraar te doen. Zij zijn in staat om meer complexe en moeilijke groepen onder hun hoede te nemen en zijn in staat leer- en groepsprocessen op een hoger niveau te begeleiden. Deze leraren richten zich naast hun eigen groep op de leer-, leef- en ontwikkelprocessen in de school. Ook richten zij zich op een collega's, die ze met raad en daad bijstaan en graag willen ondersteunen en begeleiden.

Voorbeeld beschrijving concreet gedrag en houding interpersoonlijke competentie

Resultaat:	Gedrag en houding
De startbekwame leraar:	De leraar: <ul style="list-style-type: none">Is zich bewust van het effect van zijn eigen houding en gedrag op de groep en vervult richting de leerlingen een voorbeeldrol;Stimuleert een respectvolle omgang binnen de groep en grijpt indien nodig in;Past zijn kennis over de diverse achtergronden van de leerlingen effectief toe en stimuleert hun zelfvertrouwen.
De ervaren leraar:	De leraar: <ul style="list-style-type: none">Is een bindende factor binnen de groep en stimuleert de totstandkoming van een dialoog;Integreert kennis van diversiteit in het eigen handelen;Signaleert het ontstaan van spanningen in de groep en grijpt tijdig in;Stimuleert en daagt de leerlingen uit tot samenwerking.
De excellente leraar:	De leraar: <ul style="list-style-type: none">Stimuleert schoolbreed een dialoog, samenwerking en onderling respect;Maakt hierbij gebruik van relevante (landelijke) kennis en inzichten;Deelt deze informatie actief met collega's;Biedt waar nodig ondersteuning aan collega's;Draagt bij aan een veilig en open leerklimaat voor leerlingen en collega's.

Kijkwijzer

De Kijkwijzer heeft twee functies: het is een hulpmiddel om tijdens klassenbezoeken waargenomen gedrag vast te leggen en het geeft richting aan het gesprek tussen leidinggevende en leraar. Beide kunnen ook afzonderlijk van elkaar (een deel van) de kijkwijzer invullen en hun bevindingen delen. Doel is dat de leraar gestimuleerd en gemotiveerd wordt om de eigen ontwikkeling en groei inhoud en richting te geven. De Kijkwijzer geeft in eerste instantie een beeld van wat de leraar goed doet en selecteert daarnaast de onderdelen waar mogelijke of noodzakelijke ontwikkel- en groeikansen liggen. Tenslotte kunnen met de Kijkwijzer ook talenten en kwaliteiten zichtbaar gemaakt worden die richting kunnen geven aan de loopbaanontwikkeling van een leraar.

Voorbeeld indicator 3 (interpersoonlijk) en indicator 5 (organisatorisch)

3. Toont en bevordert respect:	<	BASIS	>	Opmerking
Spreekt leerlingen op een positieve manier aan	0	0	0	
Laat leerlingen uitspreken	0	0	0	
Luistert naar wat leerlingen te zeggen hebben	0	0	0	
Vermijdt rolbevestigende opmerkingen	0	0	0	
Is voorbeeld / rolmodel van respectvolle omgang met elkaar	0	0	0	

5. Zorgt voor een ordelijk verloop van de les:	<	BASIS	>	
Bewaakt dat het in- en uitgaan van de klas ordelijk verloopt	0	0	0	
Houdt overzicht over de groep	0	0	0	
Treedt adequaat op bij les- en ordeverstoringen	0	0	0	
Heeft overzicht op de groep zonder autoritair te zijn	0	0	0	